

1. Dyspnoe

1.1 Observatie

- Snelle en oppervlakkige ademhaling
- Angst en onrust
- Cyanose t.h.v. de slijmvliezen en de huid
- Verstikkingsgevoel

1.2 Oorzaken

1.2.1 Door de kanker

- Primaire tumor of metastase
- Druk van de tumormassa
- Atelectase-shunting
- Pneumothorax
- Pleuritis carcinomatose
- Pleuravocht
- Vena Cava Superior syndroom
- Lymfangitis
- Stembandparalyse

1.2.2 Door de behandeling

- Thoraxchirurgie
- Abdominale chirurgie
- Radiotherapie
- Chemotherapie
- Corticoïden myopathie

1.2.3 Algemene toestand

- Longembolie
- Spierzwakte
- Pseudomonas infectie
- Bacteriële infecties/pneumoniesepsis
- Anemie
- Ascites
- Chronische longaandoeningen (COPD)
- Chronisch hartlijden
- Neuromusculaire aandoeningen (ALS)

1.2.4 Bijkomende oorzaken

- Slechte houding
- Disfunctie v.h. respiratoir centrum
- Slapeloosheid
- Acidose
- Verhoogde koolzuurwaarde in het bloed
- Verlaagde zuurstofwaarde in de weefsels
- Verhoogd energiegebruik

1.2.5 Angst-dyspnoe (vicieuze cirkel)

1.3 Behandeling

1.3.1 Verpleegkundige interventies

- Creëer
 - Luchtige, ruime kamer
 - Rustige omgeving, -begeleiding

- Voorzie
 - Ventilator
 - Luchtig dek materiaal
 - Relaxatieoefeningen
 - Ademhalingskinesithérapie
- Pas activiteiten aan
- Pas lichaamshouding aan

1.3.2 Medische interventies

- Voorzie symptomatische medicatie :
 - Bij COPD (Chronic Obstructive Pulmonary Disease) : bronchodilatoren, corticoïden
 - Bij cardiale problematiek : diuretica en vasodilatoren
 - Overweeg behandeling anemie (zie anemie)
 - Probeer bij taai slijmen : aërosol met NaCl 0,9%/Mistabron® 1/3 amp 3x/dag
- Voorzie medicatie bij angst (zie angst)
- Behandel de infectie : antibiotica
- Voorzie corticoïdentherapie bij Vena Cava Superior Syndroom, pleuritis carcinomatosa
- Voorzie zuurstof (vooral psychologisch effect)
- Overweeg pleurapunctie/ascitespunctie
- Start morfine of verhoog de dagdosis met 50% (verlaagt de respiratoire gevoeligheid, pijn, angst)
- Probeer morfine in aërosol 5mg/2ml NaCl 0.9%/4u.

2. Haemoptoe of bloedfluisen

2.1 Observatie

- Ophoesten van bloedfluisen
- Adem ruikt naar verdorven vlees
- Massaal bloedverlies vanuit de luchtweg

2.2 Oorzaken

2.2.1 Door de kanker

- Tumordoorgroei in bloedvat
- Vena Cava Superior Syndroom
- Tumoren t.h.v. mond-, keel- en neusholte

2.2.2 Algemene toestand

- Stollingsstoornissen
- Accidenteel
- Longembool

2.3 Behandeling

Bloedfluisen kunnen reeds lang aanwezig zijn en dienen een symptomatische behandeling te krijgen. Een massieve bloeding is een urgentie.

2.3.1 Verpleegkundige interventies

- Zorg voor goede ondersteuning en begeleiding
- Bespreek duidelijk de strategie met de familie op voorhand
- Voorzie gekleurde doeken, bij risicopatiënten

2.3.2 Medische interventies

- Voorzie en bespreek op voorhand :
 - Exacyl® 3x500mg/24u
 - Bij massieve bloeding : 20mg morfine IV of diep IM (niet SC)/Dormicum® 5 à 20mg IV
 - Buscopan® IV of IM
 - Valium® 20mg IV of IM of PA
 - Eventueel radiotherapie

3. Hoesten

3.1 Observatie

- Prikkelhoest
- Productieve hoest

3.2 Oorzaken

3.2.1 Door de kanker

- Maligne proces t.h.v. de longen en de luchtwegen
- Lymphagitis
- Pericardiale infiltratie
- Tracheo-oesophagale fistel
- Vena Cava Superior Syndroom

3.2.2 Door de behandeling

- Longfibrose veroorzaakt door radiotherapie en chemotherapie

3.2.3 Algemene toestand

- Ontsteking
- Aspiratie
- Dysphagie
- Stembandparalyse
- COPD
- Sputumretentie
- Ascites/pleuravocht
- Hartfalen

3.2.4 Bijkomende oorzaken

- Irritatie bv. rook, bloemen, aërosol, parfum
- Te droge lucht

3.3 Behandeling

3.3.1 Verpleegkundige interventies

- Zorg voor luchtige omgeving
- Verwijder uitlokkende factoren; rook, ...
- Voorzie een luchtbevochtiger indien droge lucht (! voorkom bacteriëngroei in waterrecipiënt)
- Voorzie voldoende wegwerpopvangmateriaal voor eventuele fluïmen
- Draag zorg voor de mond
- Maak gebruik van niet-medicamenteuze slijmoplossers; thee van tijm, zoethout, ...
- Geef een goede houding

3.3.2 Medische interventies

- Voorzie een hoestremmer
- Voorzie bij productieve hoest zonder infectie
 - Niet medicamenteus :
 - Tapottage
 - Drainagemassage
 - Vermijd aspiratie
 - Medicamenteus :
 - Mucolytica (Lysox®, Lysomucil®)
 - Aërosol
 - Bij verzwakte patiënt :
 - Vermindering vochttoediening
 - Scopolamine® opstarten 0,5mg/24u

- Aërosol
- Corticoïden
- Voorzie bij productieve hoest met infectie : zie boven + eventueel antibioticum
- Voorzie bij droge hoest
 - Niet medicamenteus
 - Radiotherapie
 - Luchtbevochtiging
 - Medicamenteus
 - Morfine in lage dosis opstarten en anders met 50 % verhogen
 - Hydrocodone (Biocodone®)
 - Bronchodilatoren

4. Reutel of ronchi

4.1 Observatie

- Reutelende ademhaling vanuit de keel
- Afwezigheid van effectieve hoest

4.2 Oorzaken

- Algemene toestand
 - Intredend stervensproces (patiënt verzwakt, stagnatie van secreties t.h.v. de luchtwegen)
 - Pulmonaire infectie
 - Hartdecompensatie

4.3 Behandeling

4.3.1 Verpleegkundige interventies

- Vermijd aspiratie (te ingrijpend, geeft extra prikkeling van de mucosa)
- Zijligging vermindert soms het reutelen door betere drainage
- Begeleid omgeving (meer storend voor de omgeving dan voor de patiënt)
- Voorzie een goede mondzorg

4.3.2 Medische interventies

- Start met anticholinergica (Atropine® 0,5mg – 1 mg/4u of Scopolamine 0,25mg/4u (PO of SC))
- Overweeg drainerende ademhalingsoefeningen
- Alternatief (Robinul® 0,2mg/ml IM, Buscopan® bucaal IV)
- Kijk vochttoediening na en beperk deze zo mogelijk
- Vermijd zuurstof (reutel wordt niet veroorzaakt door zuurstoftekort)

5. Vena Cava Superior Syndroom

5.1 Observatie

- Stuwings hals en hoofd
- Rood aangezicht
- Collaterale bloedsomloop
- Verstikkingsgevoel
- Oedeem t.h.v. schouders en armen
- Gestuwde halsvenen
- Sufheid
- Hoofdpijn
- Duizeligheid
- Heesheid

5.2 Oorzaken

5.2.1 Door de kanker

- Maligne mediastinale klieren
- Mediastinale tumorgroei

5.3 Behandeling

5.3.1 Verpleegkundige interventies

- Observeer!
- Neem de klacht van de patiënt ernstig

5.3.2 Medische interventies

- Voorzie in voorstadium
 - Chemotherapie
 - Diuretica
 - Corticoïden
 - Radiotherapie : bij verstikkingsgevoel (Urgentie!)
- Voorzie in terminaal stadium gecontroleerde sedatie (zie terminale fase)